

УДК [342.951:61](477)

Проневич Олексій Станіславович –

доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник центру вивчення проблем
адаптації законодавства України до законодавства ЄС
Юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Oleksii S. Pronevych –

doctor of juridical sciences, professor,
senior research fellow of the
Center for Research of Issues Related to Approximation of Ukrainian Legislation
to the Legislation of the EU,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(60 Volodymyrska Street, Kyiv, Ukraine)

Імплементація актів *acquis communautaire* як правовий засіб європеїзації вітчизняної системи епідеміологічного нагляду за інфекційними захворюваннями

*Стаття присвячена осмисленню стратегічних шляхів європеїзації вітчизняної системи епідеміологічного нагляду з особливою акцентуацією уваги на з'ясуванні стану, проблем і перспектив імплементації/транспонування положень окремих актів *acquis communautaire* у сфері захисту населення від інфекційних захворювань.*

Ключові слова: епідеміологічний нагляд, інфекційні захворювання, санітарне та епідемічне благополуччя, епідемічний процес.

*Статья посвящена осмыслению стратегических путей европеизации отечественной системы эпидемиологического надзора с особой акцентуацией внимания на определении состояния, проблем и перспектив имплементации/транспонирования положений отдельных актов *acquis communautaire* в сфере защиты населения от инфекционных заболеваний.*

Ключевые слова: эпидемиологический надзор, инфекционные заболевания, санитарное и эпидемиологическое благополучие, эпидемический процесс.

O.S. Pronevych Implementation of the Acquis Communautaire as a Legal Tool for the Modernization of the National Epidemiological Supervision System for Communicable Diseases

*The article is devoted to comprehension of strategic ways of Europeanization of the national system of epidemiological supervision with a special emphasis on clarifying the prospects for implementation of the provisions of certain acts of the *acquis communautaire* in the field of protection of the population against infectious diseases.*

It was emphasized that during recent times the domestic system of epidemiological surveillance of infectious diseases has been substantially upgraded. The result of the measures taken was the appearance of a public institution "Center for Public Health of the Ministry of Health of Ukraine" and the introduction of a European format for reporting on infectious diseases. At the same time, there are grounds to assert about the non-systematic nature of these measures, which objectively predetermines the need for further upgrading of the current sanitary and epidemiological legislation, the improvement of appropriate mechanisms and the introduction of scientifically based algorithms for solving current problems. Particular attention should be paid to the preparation of a comprehensive legislative act on public health and the harmonization of subordinate legal acts defining the procedure for the detection, registration and reporting of cases of infectious diseases. Extremely important is conducting trainings for medical personnel on the organization of epidemiological surveillance.

Keywords: *epidemiological surveillance, infectious diseases, sanitary and epidemiological well-being, epidemic process.*

Постановка проблеми. Здоров'я є однією з найважливіших соціальних цінностей, а охорона здоров'я належить до засадничих функцій держави. Пріоритезації охорони здоров'я ґрунтується на усвідомленні особливої екзистенційної значущості комплексних заходів уповноважених органів публічної влади, спрямованих на своєчасне попередження, виявлення, локалізацію та ліквідацію/нейтралізацію реальних і потенційних загроз для громадського здоров'я. Важливою складовою здоровоохоронної діяльності є захист населення від інфекційних хвороб, тобто «розладів здоров'я людей, що викликаються живими збудниками (вірусами, бактеріями, рикетсіями, найпростішими, грибами, гельмінтами, кліщами, іншими патогенними паразитами), продуктами їх життєдіяльності (токсинами), патогенними білками (пріонами), передаються від заражених осіб здоровим і схильні до масового поширення» [1]. Ефективність заходів у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення залежить від рівня нормативно-правового регулювання. Перспектива новелізації національного законодавства і вдосконалення системи епідеміологічного нагляду полягає у тому числі в імплементації актів *acquis communautaire* та апробації позитивного досвіду держав-членів Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній юридичній науці не сформовано усталеної традиції системного дослідження проблем, пов'язаних з адаптацією санітарно-епідеміологічного законодавства України до законодавства ЄС. Окремі аспекти розглядалися у працях І.М. Зогий [2], В.Ф. Москаленка [3], В. Кий-Кокаревої [4], О.В. Лучинської [5], О.В. Любінець [6], Я.Ф. Радиша [7], І. Сенюти [8] та ін. Комплексний аналіз їх доробку дає підстави стверджувати про відсутність спеціальних наукових розвідок стану виконання закріплених в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом зобов'язань щодо імплементації актів *acquis communautaire* у сфері захисту населення від інфекційних хвороб.

Невирішені раніше проблеми.

Перманентна загроза поширення інфекційних хвороб на європейському континенті об'єктивно зумовлює загальне прагнення до консолідації зусиль у запобіганні цьому соціально небезпечному явищу. Євроінтеграційні прагнення України полягають в тому числі у приєднанні до загальноєвропейських програм у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, що неможливо без глибокого дослідження актуальних проблем, пов'язаних із ствердженням нової парадигми організації та здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження), гармонізацією санітарно-епідеміологічного законодавства та уніфікацією інституційного механізму реалізації протиепідемічних заходів.

Метою статті є осмислення стратегічних шляхів європеїзації вітчизняної системи епідеміологічного нагляду з особливою акцентуацією уваги на з'ясуванні стану, проблем і перспектив імплементації/транспонування положень окремих актів *acquis communautaire* у сфері захисту населення від інфекційних захворювань.

Виклад основного матеріалу. Інфекційні хвороби є індикатором рівня соціального та економічного розвитку, небезпечним чинником дискримінації і стигматизації. Перманентне зростання загрози інфекційних захворювань зумовлено розширенням меж інфекційної патології за рахунок відкриття нових збудників. В Україні щорічно реєструється близько 8-9 мільйонів випадків інфекційних захворювань (понад 50 нозологій). Найпоширенішими є захворювання на грип і гострі респіраторні інфекції, вірусні гепатити, туберкульоз, ВІЛ/СНІД, інфекції, керовані засобами специфічної профілактики, паразитози [9, с. 97]. Україна включена до «червоного списку» країн з найвищим ризиком виникнення спалахів поліомієліту.

У стратегії Європейського регіонального бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я «Здоров'я-XXI: політика досягнення здоров'я для всіх» одним з важливих імперативів державної політики у сфері охорони здоров'я визначено зменшення/скорочення поширеності

інфекційних захворювань (а згодом й повна або часткова їх ліквідація) шляхом вжиття заходів щодо зміцнення здоров'я, профілактики захворювань і процесу лікування [10, с. 21].

Повноваженнями у сфері захисту населення від інфекційних хвороб в Україні наділена низка органів публічної адміністрації. До органів загальної компетенції віднесено Кабінет Міністрів України, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування. Натомість спеціальною компетенцією наділено Міністерство охорони здоров'я України як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що «забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, захисту населення від інфекційних хвороб, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та іншим соціально небезпечним захворюванням» (відповідно до пункту 3 Положення про Міністерство охорони здоров'я України одними з його основних завдань є «забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження)» та «забезпечення формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення» [11]). Відповідно до покладених функцій у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення МОЗ України у тому числі: організовує ведення державного обліку інфекційних і професійних захворювань та отруєнь; забезпечує проведення державного соціально-гігієнічного моніторингу; аналізує і прогнозує епідемічну ситуацію та показники здоров'я населення в Україні та в окремих регіонах, розробляє і забезпечує реалізацію заходів, спрямованих на профілактику та зниження рівня інфекційних хвороб, на поліпшення епідемічної ситуації; організовує вивчення, оцінку і прогнозування показників здоров'я населення залежно від стану середовища життєдіяльності людини, встановлення факторів навколишнього середовища, що шкідливо впливають на здоров'я населення; забезпечує здійснення моніторингу проведення санітарних і протиепідемічних заходів, виконання програм профілактики захворювань, охорони здоров'я населення; забезпечує організацію проведення розслідувань причин і умов виникнення інфекційних

захворювань, отруєнь, радіаційних аварій і подання матеріалів з цих питань відповідним державним органам; координує проведення наукових досліджень, спрямованих на зниження рівня захворюваності населення, поліпшення епідемічної ситуації, підвищення ефективності протиепідемічних заходів; здійснює міжвідомчу координацію і забезпечує взаємодію з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади у сфері захисту населення від інфекційних хвороб та неінфекційних захворювань; координує роботу з проведення гігієнічного навчання населення з питань запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб тощо [12].

Важливі повноваження у зазначеній царині також реалізує Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Згідно з пунктом 3 Положення про Держпродспоживслужбу цей орган реалізує державну політику у сфері санітарного законодавства, здійснює державний ветеринарно-санітарний контроль, державний нагляд (контроль) за дотриманням санітарного законодавства, безпечністю та окремими показниками якості харчових продуктів тощо [13].

Особливе значення має діяльність державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України» як окремої юридичної особи публічного права, уповноваженої на практичне «здійснення епідеміологічного нагляду та моніторингу за інфекційними хворобами» [14].

Епідеміологічний нагляд за інфекційними захворюваннями є системою здійснення епідеміологічної діагностики шляхом безперервно-динамічного відслідковування, аналізу та тлумачення якісних і кількісних характеристик епідемічного процесу та його природно-біологічних і соціальних детермінант з метою забезпечення своєчасного прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо реалізації профілактичних і санітарно-протиепідемічних заходів. Загальними завданнями епідеміологічного нагляду щодо конкретної інфекційної хвороби є: аналіз епідемічного процесу за територією, категоріями населення і часом; відслідковування ланок епідемічного процесу (раннє виявлення джерел збудників та оцінювання їх епідемічної

небезпеки, вивчення біологічних властивостей збудників, що циркулюють серед людей та у навколишньому середовищі, вивчення імунного статусу населення); оцінювання ефективності протиепідемічних заходів [15, с. 117].

У сучасному світі уніфікована модель епідеміологічного нагляду не сформована. Традиційна універсальна модель ґрунтується на обов'язковості реєстрації усіх передбачених законом випадків інфекційних захворювань на підставі отриманих повідомлень від лікарів або лабораторій. Водночас все більшого поширення набувають засновані на даних вітальної (демографічної) статистики інноваційні диверсифіковані моделі епідеміологічного нагляду за порушеннями здоров'я, спричиненими окремими інфекційними захворюваннями. Новітні моделі зазвичай мають децентралізований характер, коли функція епідеміологічного нагляду безпосередньо реалізовується на низовому рівні (наприклад, нагляд за нозокоміальними інфекційними захворюваннями здійснюється лікарнями або госпіталами). Іноді локальна система епіднагляду оперативно вибудовується при виникненні надзвичайних ситуацій або в таборах біженців.

Вітчизняна система епідеміологічного нагляду загалом ґрунтується на апробованих традиційних засадах. Після ліквідації Державної санітарно-епідеміологічної служби України стрижневим елементом цієї системи залишається Міністерство охорони здоров'я України. Згідно зі статтею 35 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» облік інфекційних хвороб базується на системі обов'язкової реєстрації кожного їх випадку незалежно від місця і обставин виявлення та оперативного (екстреного) повідомлення про нього. Заклади та установи охорони здоров'я незалежно від форм власності, суб'єкти підприємницької діяльності, що займаються медичною практикою, ведуть реєстрацію та облік інфекційних хвороб і подають відповідні статистичні звіти [1]. Відповідно до пункту 1 Переліку інфекційних захворювань, які мають прогресивно/поступово охоплюватися епідеміологічним наглядом, затвердженого наказом МОЗ України від 13.04.2016 № 362, епідеміологічним наглядом охоплюються: захворювання, що спричиняють або потенційно

можуть спричинити значний рівень захворюваності та смертності, особливо якщо профілактика цих захворювань вимагає глобального підходу до координації; захворювання, обмін інформацією щодо яких може забезпечити раннє попередження про загрозу для громадського здоров'я; рідкісні та тяжкі захворювання, які можуть не визнаватись на національному рівні, а групування даних щодо яких дасть можливість розробити гіпотезу на основі ширших знань; захворювання, ефективні заходи з профілактики яких існують із досягненням підвищення рівня захисту здоров'я. До інфекційних захворювань, які мають прогресивно/поступово охоплюватися епідеміологічним наглядом, віднесено такі категорії захворювань: захворювання, яким можна запобігти шляхом вакцинації; захворювання, що передаються статевим шляхом; вірусний гепатит; захворювання, що передаються через їжу та воду, а також при яких фактором передачі збудників інфекції є об'єкти навколишнього середовища; захворювання, що передаються нетрадиційними агентами; захворювання, що передаються повітряним шляхом; зоонози; важкі захворювання, що завозяться (холера, малярія, чума, вірусна геморагічна лихоманка); внутрішньолікарняні інфекції; антибіотикорезистентність [16].

Перспектива вдосконалення вітчизняної системи епідеміологічного нагляду полягає у впровадженні концепції «активного нагляду» (тобто активізації реєстраційної взаємодії між працівниками департаментів охорони здоров'я і персоналом медичних закладів), підвищенні обізнаності практикуючих лікарів, спрощенні звітності, налагодженні зворотного зв'язку, розширення мережі суб'єктів надання даних про епідеміологічні захворювання. Безумовно, потужний позитивний ефект також матиме імплементація окремих актів *acquis communautaire*.

Національні системи профілактики і контролю захворюваності держав-членів ЄС еволюціонують у контексті ствердження загальноєвропейської стратегії нагляду за інфекційними захворюваннями. Наслідком їх прагнення до координації дій у сфері охорони здоров'я стало у рішення Європейського парламенту та Ради 2119/98/ЄС від 24 вересня 1998 року про створення мережі

епідеміологічного нагляду та контролю над інфекційними захворюваннями у Співтоваристві, яким передбачено налагодження взаємодії між відповідними компетентними інституціями («спеціалізованими мережами нагляду») держав-членів ЄС, третіх країн і профільних міжнародних організацій.

На виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом забезпечено імплементацію Регламенту (ЄС) 851/2004 Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про утворення Європейського центру з профілактики та контролю захворюваності [17]. Результатом імплементації Регламенту стала інституціоналізація державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України». Водночас зауважимо, що інституційні заходи системною новелізацією законодавства не супроводжувалися. Значною мірою це зумовлено переконанням щодо відповідності вітчизняного законодавства у сфері охорони громадського здоров'я вимогам Регламенту. На нашу думку, наразі існує об'єктивно зумовлена необхідність розробки та ухвали комплексного законодавчого акту «Про громадське здоров'я», де має бути закріплено базові положення людиноцентристської концепції належного адміністрування, встановлено вичерпний перелік уповноважених суб'єктів та уточнено їх правосуб'єктність, артикульовано засади здійснення профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб, визначено шляхи впливу на соціальні детермінанти громадського здоров'я тощо.

Відповідно до статті 427 та Додатку XLI Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, пункту 416 Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р [18], передбачено виконання зобов'язання щодо імплементації Рішення Комісії № 2002/253/ЄС від 19 березня 2002 року, яким встановлюється визначення випадків інфекційних захворювань для подання звітів до мережі Співтовариства згідно з Рішенням № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради [19]. Консолідація зусиль у сфері епідеміологічного нагляду зумовлена необхідністю приведення до єдиного формату

звітності та порівняння даних у мережі Співтовариства, тобто «надання інформації про епідеміологічне поширення та виникнення загрози здоров'ю людини у такий спосіб, який дозволить проводити порівняльний аналіз з метою вжиття запобіжних та контрольних заходів в рамках Співтовариства, а також на національному рівні». У Додатку до Рішення Комісії № 2002/253/ЄС виокремлено принципи визначення випадків інфекційних захворювань, а саме: звіт має подаватися лише стосовно захворювань з наявними симптомами, а безсимптомні захворювання беруться до уваги тоді, коли інфекція має терапевтичний або санітарний підтекст; епідеміологічний зв'язок захворювання встановлюється у випадках, коли пацієнт перебував у контакті з особою, у якої виявлено підтверджений випадок захворювання, або перебував в однакових з такою особою умовах; застосування ґрунтованого на індикативних клінічних симптомах триступеневої системи визначення захворювань (підтверджений випадок, ймовірний випадок і можливий випадок). Важливо усвідомлювати, що Рішення Комісії № 2002/253/ЄС не передбачає уніфікації методів отримання лабораторних показників діагнозу.

Імплементація Рішення Комісії № 2002/253/ЄС зумовлює перспективу вдосконалення низки підзаконних нормативно-правових актів щодо профілактики інфекційних захворювань. Безумовним здобутком у зазначеній царині стало прийняття наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28.12.2015 № 905 «Про затвердження критеріїв, за якими визначаються випадки інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації», в якому було системно транспоновано базові положення Рішення Комісії № 2002/253/ЄС щодо критеріїв визначення випадків інфекційних захворювань для подання звітів до мережі ЄС [20]. Водночас донині зберігається необхідність внесення відповідних змін до наказів МОЗ України від 09.07.2004 № 354 «Про затвердження Протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей», від 10.11.2008 № 814 «Про затвердження Клінічного протоколу діагностики та лікування у дітей пандемічного грипу (А Н1/Н1 Каліфорнія)», від 20.05.2009 № 189-Адм «Про затвердження «Протоколу діагностики та

лікування нового грипу А (H1/N1) - Каліфорнія у дорослих», від 29.01.2013 № 59 «Про затвердження уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги дітям із захворюваннями органів травлення», від 08.05.2009 № 312 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим на дерматовенеричні захворювання» тощо [21]. Ці заходи мають сприяти усуненню окремих колізій у критеріях визначення окремих інфекційних захворювань і ствердженню уніфікованого стандарту звітування про випадки інфекційних захворювань.

Важливе значення має імплементація Рішення Комісії № 2000/96/ЄС від 22 грудня 1999 року про інфекційні захворювання, які мають прогресивно/поступово охоплюватися мережею Співтовариства відповідно до Рішення № 2119/98/ЄС. Положення цього Рішення значною мірою ураховано у Переліку інфекційних захворювань, які мають прогресивно/поступово охоплюватися епідеміологічним наглядом, затвердженому наказом МОЗ України від № 362 від 13.04.2016 [16]. Водночас фахівці наголошують, що цим наказом не ураховано внесені відповідно до Рішення зміни до переліку інфекційних захворювань та їх класифікації. Також не було скориговано Перелік інфекційних хвороб, щодо яких заклади та установи охорони здоров'я подають статистичну звітність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

21.02.2001 № 157 «Деякі питання реєстрації, обліку та звітності щодо інфекційних хвороб» [22]. Як наслідок, відповідна нормативно-правова база узгоджена неповною мірою, що створює підґрунтя для викривлень і маніпуляцій.

Висновки. Резюмуючи, зазначимо, що упродовж останнього часу вітчизняна система епідеміологічного нагляду за інфекційними захворюваннями була дещо модернізована шляхом часткової імплементації окремих актів *acquis communautaire*. Наслідком вжитих заходів стала інституціоналізація державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» і запровадження європейського формату звітності про інфекційні захворювання. Водночас є підстави стверджувати, що зберігається необхідність новелізації національного санітарно-епідеміологічного законодавства та модернізації відповідних управлінських механізмів. Особлива увага має бути зосереджена на підготовці комплексного законодавчого акту про громадське здоров'я та узгодженні підзаконних нормативно-правових актів, що визначають алгоритм виявлення, реєстрації та звітування про випадки інфекційних захворювань. Варто забезпечити проведення тренінгів для медичного персоналу щодо європейських засад організації та здійснення епідеміологічного нагляду (спостереження).

Список використаних джерел:

1. Про захист населення від інфекційних хвороб: закон України від 06.04.2000 № 1654-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.
2. Зогий І. М. Міжнародно-правові стандарти медичної допомоги та законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/apdp_2011_57_38%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/apdp_2011_57_38%20(1).pdf).
3. Кий-Кокарева В. Нормативно-правове забезпечення профілактики вірусних інфекцій в державі / В. Кий-Кокарева // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 3. – С. 176-182.
4. Москаленко В. Ф. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня / В. Ф. Москаленко, Т. С. Грузева, Г. В. Іншакова. – Х. : Контраст, 2006. – 295 с.
5. Лучинська О. В. Нормативно-правове забезпечення державно-громадської співпраці у сфері протидії поширенню ВІЛ/СНІДУ в Україні / О. В. Лучинська // Державне управління. – 2016. – № 2. – С. 63-68.
6. Любінець О. В. Правове регулювання протитуберкульозних заходів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_190_04.pdf.
7. Радиш Я. Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування : монографія / Я. Ф. Радиш ; передм. і заг. ред. проф. Н.Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 360 с.

8. Сенюта І. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я / І. Сенюта // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2004. – Вип. 40. – С. 24-36.
9. Маркович І. Г. Аналіз інфекційної захворюваності населення України / І. Г. Маркович // Актуальні проблеми клінічної та профілактичної медицини. – 2013. – № 2. – Том 1. – С. 97-107.
10. Здоров'є-21: основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ. – Копенгаген : Европейское региональное бюро ВОЗ, 1998. – 44 с.
11. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України : постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF/paran271#n271>.
12. Про внесення змін до Положення про Міністерство охорони здоров'я України : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 року № 575 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/575-2015-%D0%BF>.
13. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 року № 667 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF>.
14. Статут державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 вересня 2015 року № 604 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20150918_0604.html.
15. Епідеміологія : підручник / А. М. Андрейчин, З. П. Василишин, Н. О. Виноград [та ін.]; за ред. І.П. Колеснікова. – Вінниця : Нова книга, 2012. – 570 с.
16. Про затвердження Переліку інфекційних захворювань: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13 квітня 2016 року № 362 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0714-16>.
17. Регламент № 851/2004 Европейского парламента и Совета Европейского Союза об учреждении Европейского центра по профилактике и контролю заболеваний (Страсбург, 21 апреля 2004 года) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://docs.pravo.ru/document/view/44436503/50529813/>.
18. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80/page>.
19. Рішення Комісії № 2002/253/ЄС від 19 березня 2002 року, яким встановлюється визначення випадків інфекційних захворювань для подання звітів до мережі Співтовариства згідно з Рішенням № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/45883>.
20. Про затвердження критеріїв, за якими визначаються випадки інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28 грудня 2015 року № 905 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0379-16/page>.
21. План імплементації Рішення Комісії № 2002/253/ЄС, яким встановлюється визначення випадків інфекційних захворювань для подання звітів до мережі Співтовариства згідно з Рішенням № 2119/98/ЄС Європейського Парламенту та Ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/impl_20020319_2002_253eu.html.
22. Деякі питання реєстрації, обліку та звітності щодо інфекційних хвороб : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2001 року № 157 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-2001-%D0%BF>.

References:

1. Pro zakhyst naselennia vid infektsiinykh khvorob: zakon Ukrainy vid 06.04.2000 No. 1654-III [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.
2. I. M. Zohyi, Mizhnarodno-pravovi standarty medychnoi dopomohy ta zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : [file:///C:/Users/User/Downloads/apdp_2011_57_38%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/apdp_2011_57_38%20(1).pdf).

3. V. Kyi-Kokarieva, Normatyvno-pravove zabezpechennia profilaktyky virusnykh infektsii v derzhavi / V. Kyi-Kokarieva // Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka. – 2011. – No. 3. – Pp. 176-182.
4. V. F. Moskalenko, Pravo na okhoronu zdorov'ia u normatyvno-pravovykh aktakh mizhnarodnoho ta yevropeiskoho rivnia / V. F. Moskalenko, T. S. Hruziova, H. V. Inshakova. – Kh. : Kontrast, 2006. – 295 p.
5. O. V. Luchynska, Normatyvno-pravove zabezpechennia derzhavno-hromadskoi spivpratsi u sferi protyidii poshyrenniu VIL/SNIDU v Ukraini / O. V. Luchynska // Derzhavne upravlinnia. – 2016. – No. 2. – Pp. 63-68.
6. O. V. Liubinets, Pravove rehuliuвання protytuberkuloznykh zakhodiv v Ukraini [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_190_04.pdf.
7. Ya. F. Radysh, Derzhavne upravlinnia okhoronoiu zdorov'ia v Ukraini: henezys, problemy ta shliakhy reformuvannia : monohrafiia / Ia. F. Radysh ; peredm. i zah. red. prof. N.R. Nyzhnyk. – K. : Vyd-vo UADU, 2001. – 360 p.
8. I. Seniuta, Mizhnarodno-pravovi standarty u sferi okhorony zdorov'ia / I. Seniuta // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna. 2004. – Vyp. 40. – Pp. 24-36.
9. I. H. Markovych, Analiz infektsiinoi zakhvoriuvanosti naselennia Ukrainy / I. H. Markovych // Aktualni problemy klinichnoi ta profilaktychnoi medytsyny. – 2013. – No. 2. – Tom 1. – Pp. 97-107.
10. Zdorovie-21: osnovi politiki dostizheniya zdorovya dlya vseh v Evropeyskom regione VOZ. – Kopengagen : Evropeyskoe regionalnoe biyro VOZ, 1998. – 44 p.
11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo okhorony zdorov'ia Ukrainy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 bereznia 2015 roku No. 267 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF/paran271#n271>.
12. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro Ministerstvo okhorony zdorov'ia Ukrainy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5 serpnia 2015 roku No. 575 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/575-2015-%D0%BF>.
13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu Ukrainy z pytan bezpechnosti kharchovykh produktiv ta zakhystu spozhyvachiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku No. 667 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF>.
14. Statut derzhavnoi ustanovy "Tsentr hromadskoho zdorov'ia Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy" : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 18 veresnia 2015 roku No. 604 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20150918_0604.html.
15. Epidemiolohiia : pidruchnyk / A. M. Andreichyn, Z. P. Vasylyshyn, N. O. Vynohrad [ta in.]; za red. I.P. Kolesnikova. – Vinnytsia : Nova knyha, 2012. – 570 p.
16. Pro zatverdzhennia Pereliku infektsiinykh zakhvoriuvan: nakaz Ministerstva okhorony zdorov'ia Ukrainy vid 13 kvitnia 2016 roku No. 362 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0714-16>.
17. Rehlament No. 851/2004 Evropeiskoho parlamenta y Soveta Evropeiskoho Soiuzu ob uchrezhdeny Evropeiskoho tsentra po profylaktyke y kontroliu zaboлевaniy (Strasburh, 21 aprelia 2004 hoda) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://docs.pravo.ru/document/view/44436503/50529813/>.
18. Pro implementatsiiu Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym Spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, na 2014-2017 roky : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 veresnia 2014 roku No. 847-r [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80/page>.
19. Rishennia Komisii No. 2002/253/IeS vid 19 bereznia 2002 roku, yakym vstanovliuietsia vyznachennia vypadkiv infektsiinykh zakhvoriuvan dla podannia zvitiv do merezhi Spivtovarystva zghidno z Rishenniam No. 2119/98/YeS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://old.minjust.gov.ua/45883>.

20. Pro zatverdzhennia kryteriiv, za yakymy vyznachaiutsia wypadky infektsiinykh ta parazytarnykh zakhvoriuvan, yaki pidliahaiut reiestratsii: nakaz Ministerstva okhorony zdorov'ia Ukrainy vid 28 hrudnia 2015 roku No. 905 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0379-16/page>.

21. Plan implementatsii Rishennia Komisii No. 2002/253/Yes, yakym vstanovliuietsia vyznachennia wypadkiv infektsiinykh zakhvoriuvan dlia podannia zvitiv do merezhi Spivtovarystva zghidno z Rishenniam No. 2119/98/Yes Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/impl_20020319_2002_253eu.html.

22. Deiaki pytannia reiestratsii, obliku ta zvitnosti shchodo infektsiinykh khvorob : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 liutoho 2001 roku No. 157 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-2001-%D0%BF>.